

SFS 1998:714

Utkom från trycket
den 30 juni 1998

Lag om ersättning vid frihetsberövanden och andra tvångsåtgärder;

utfärdad den 17 juni 1998.

Enligt riksdagens beslut¹ föreskrivs följande.

1 § Denna lag gäller ersättning från staten för skador som orsakas av frihetsberövanden och andra tvångsåtgärder.

2 § Den som har varit häktad på grund av misstanke om brott har rätt till ersättning,

1. om det meddelas frikännande dom, åtalet avvisas eller avskrivs eller förundersökningen avslutas utan att åtal väcks,

2. om det för en viss del av brottsligheten meddelas frikännande dom, åtalet avvisas eller avskrivs eller förundersökningen avslutas utan att åtal väcks, och det är uppenbart att frihetsinskränkningen inte skulle ha beslutats endast för den övriga brottsligheten,

3. om något brott i domen hänförs till en mildare straffbestämmelse och det är uppenbart att frihetsinskränkningen vid en sådan bedömning inte skulle ha beslutats,

4. om beslutet om frihetsinskränkning efter överklagande eller överprövning upphävs eller ersätts av ett beslut om en mindre ingripande åtgärd, eller

5. om beslutet om frihetsinskränkning undanröjs utan att det beslutas om ny handläggning.

Vad som sägs i första stycket gäller också den som på grund av misstanke om brott har varit anhållen under minst 24 timmar i sträck. Den som har utsatts för en sådan frihetsinskränkning har också rätt till ersättning, om beslutet om anhållande upphävs efter avslag på en häktningsframställning.

Vad som sägs i första stycket 1, 2, 4 och 5 gäller också den som på grund av misstanke om brott under minst 24 timmar i sträck har varit underkastad reseförbud eller anmälningsskyldighet, intagen för rättspsykiatrisk undersökning eller tagen i förvar av befälhavare på fartyg eller luftfartyg.

3 § Bestämmelserna i 2 § tillämpas också då någon på grund av en svensk myndighets efterlysning för brott eller begäran om anhållande eller utläm-

¹ Prop. 1997/98:105 och prop. 1997/98:96, bet. 1997/98:LU27, rskr. 1997/98:277.

SFS 1998:714

ning för brott har varit utsatt för ett motsvarande frihetsberövande utomlands.

4 § Den som har avtjänat fängelsestraff, sluten ungdomsvård eller förvandlingsstraff för böter har rätt till ersättning, om det efter överklagande eller anlitande av särskilt rättsmedel meddelas frikännande dom eller döms ut en mindre ingripande påföljd eller om den dom som har legat till grund för verkställigheten undanröjs utan beslut om ny handläggning. Detsamma gäller den som efter beslut av domstol enligt 31 kap. 3 § brottsbalken har varit intagen för rättspsykiatrisk vård.

5 § Den som har varit berövad friheten till följd av beslut vid myndighetsutövning utan att ha rätt till ersättning enligt 2–4 §§ har rätt till ersättning, om det står klart att beslutet vilade på felaktiga grunder och därför var oriktigt.

6 § Den skadelidande har inte rätt till ersättning enligt 2–5 §§, om den skadelidande själv uppsåtligen har föranlett åtgärden.

Om den skadelidande har försökt undanröja bevis eller på annat sätt försvåra sakens utredning, eller om den skadelidande vid misstanke om brott har försökt undandra sig förundersökning eller lagföring, lämnas ersättning endast när det finns synnerliga skäl.

Ersättning kan vägras eller sättas ned, om den skadelidandes eget beteende har föranlett beslutet om frihetsinskränkning eller om det med hänsyn till övriga omständigheter är oskäligt att ersättning lämnas. Ersättning får dock inte vägras eller sättas ned enbart på den grunden att misstanke om brott kvarstår utan att skuldfrågan är klarlagd.

Om tiden för frihetsinskränkning har avräknats eller annars beaktats vid fastställande eller verkställighet av brottspåföljd, kan ersättningen sättas ned efter vad som är skäligt.

7 § Ersättning enligt 2–5 §§ lämnas för utgifter, förlorad arbetsförtjänst, intrång i näringsverksamhet och lidande.

8 § Den som åsamkas personskada eller sakskada genom våld som utövas med stöd av 10 § eller 23 § första stycket första meningen polislagen (1984:387), 2 kap. 17 § utsökningsbalken eller 57 § tullagen (1994:1550) har rätt till ersättning, om den skadelidande inte har betett sig på ett sådant sätt att det varit påkallat att använda våld mot hans eller hennes person eller egendom.

9 § Anspråk på ersättning enligt denna lag får inte överlåtas innan ersättningen blivit slutligt bestämd.

10 § Om ersättning betalas enligt denna lag och den ersättningsberättigade har rätt till skadestånd av någon annan, inträder staten i motsvarande mån i den ersättningsberättigades rätt.

11 § Den som har varit utsatt för en frihetsinskränkning på grund av misstanke om brott och fått ersättning enligt denna lag är skyldig att betala tillbaka det mottagna beloppet, om han eller hon senare döms för gärningen och till följd av domens innehåll inte skulle ha haft rätt till ersättning vid en prövning enligt 2 § 3. Återbetalningsskyldigheten får jämkas, om det finns särskilda skäl.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999, då lagen (1974:515) om ersättning vid frihetsinskränkning upphör att gälla.

2. Den nya lagen tillämpas även i fråga om åtgärder som har vidtagits före ikraftträdandet men inte har upphört före denna tidpunkt.

På regeringens vägnar

LAILA FREIVALDS

Dag Mattsson
(Justitiedepartementet)

